ความผิดฐานครอบครองสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักรตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ : ศึกษากรณีการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า

OFFENSES OF POSESSION OF PROHIBITED GOODS IMPORTED INTO THE KINGDOM ACCORDING TO THE NOTIFICATION OF THE MINISTRY OF COMMERCE : A CASE STUDY OF E-CIGARETTE POSSESSION

อิทธิพัทธ์ อโณทยานนท์

Ittipat Anothayanontha

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : son.ittipat@gmail.com

Graduate Student of Master of Laws Program in Criminal Law,
Faculty of Law, Thammasat University : son.ittipat@gmail.com

Received : August 31, 2021

Revised : October 21, 2021

Accepted : November 02, 2021

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ จะทำการกล่าวถึงปัญหาของการตีความกฎหมาย ในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อเอาผิดลงโทษแก่บุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าในปัจจุบัน ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐนำเอาพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาเป็นตัวบทบัญญัติกฎหมายที่ใช้ลงโทษแก่บุคคลผู้กระทำความผิดในกรณีนี้ ซึ่งอาจเป็นการนำเอาบทบัญญัติกฎหมายอื่นที่มีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ที่แตกต่างกันมาใช้บังคับแก่กรณีนี้ ก็อาจเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่หยิบยกเอาตัวบทบัญญัติกฎหมายมาตีความบังคับใช้ โดยผิดไปจากหลักการตีความของกฎหมายอาญา อันนำมาซึ่งปัญหาการตีความทางกฎหมายที่เกินกว่าขอบเขตด้วยเช่นเดียวกัน

บทความนี้ ได้ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์และบทบัญญัติกฎหมาย ตลอดจนบทความต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องในเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าและการตีความกฎหมายอาญา สำหรับบทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์และประเทศอินเดีย เนื่องจากทั้งสองประเทศนี้มีการกำหนดถึงความผิดสำหรับผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้อย่างชัดเจน และนำผลการศึกษามาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทย โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องการตีความกฎหมายอาญา เพื่อสื่อให้เห็นถึงปัญหาหลักของการตีความกฎหมายจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้หยิบยกเอาตัวบทกฎหมายที่ผิดไปจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนั้นมาบังคับใช้ลงโทษแก่บุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า เป็นการตีความกฎหมายให้ผิดไปจากหลักการตีความกฎหมายอาญาหรือไม่ ก่อให้เกิดผลเสียต่อระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเช่นใด และควรมีแนวทางอย่างไรในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า หากต้องการพัฒนาบทบัญญัติกฎหมายไทยและมาตรการที่ประเทศไทยใช้บังคับแก่กรณีการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าให้มีความชัดเจน อาจจะต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุงเพิ่มเติมข้อความถ้อยคำภายใน

ตัวบทบัญญัติกฎหมายที่มีความคลุมเครือ ให้ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ และมิให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายที่กว้างจนเกินไป รวมถึงการจัดเรียงนำเอาสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกันมารวบรวมและทำการปรับปรุงให้อยู่ภายในบทบัญญัติกฎหมายในหมวดหมู่เดียวกัน ตลอดจนการนำวิธีการกำหนดมาตรการบังคับในแนวทางอื่นอันมิใช่การบังคับโทษทางอาญามาใช้ โดยการใช้มาตรการบังคับโทษปรับเป็นพินัย เพื่อให้ยังคงไว้ซึ่งการบังคับแก่บุคคลผู้ถือครองบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในบางกรณี อันเป็นการควบคุมถึงการครอบครองและการใช้งานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม เพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่บุคคลผู้พักอาศัยอยู่ร่วมกันภายในสังคม อีกทั้ง ยังเป็นการคุ้มครองต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายในสังคม มิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพสำหรับผู้ครอบครองผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าและพลเมืองผู้อาศัยอยู่ร่วมกันภายในสังคมดังกล่าวควบคู่กันไปในเวลาเดียวกันอีกด้วย

คำสำคัญ

บุหรี่ไฟฟ้า, โทษทางอาญา, การครอบครอง, สินค้าต้องห้ามนำเข้า

ABSTRACT

This article will discuss a problem of legal interpretation when government officials enforce the law to sanction possessors of electronic cigarettes (e-cigarettes) following the Customs Act, B.E. 2560 (2017). Other legal provisions with different purposes may apply if authorities propose enforcement by legal provisions deviating from standard criminal law interpretations, raising the issue of legal interpretative problems outside the scope of the Customs Act.

Data was gathered from documents, books, theses, and laws, including articles relating to e-cigarettes and problems of legal interpretation. An international comparative legal analysis was made with Singapore and India, both of which have imposed clear penalties for e-cigarette owners. Data was analyzed and compared with internal issues in Thailand, especially the problem of criminal law interpretation insofar as government officials apply a law differently from its purpose to enforce penalties for e-cigarette possessors. Does the interpretation of said law differ from the interpretation of criminal law, damaging the criminal justice system, and how may such issues be resolved?

Results were that provisions of Thai law and measures applied to e-cigarette possession cases should be to developed and clarified by textual improvement, including rearrangement, to remove ambiguities for authorities and avoid legal interpretative issues due to excessively broad classifications. Relevant items should be united and legal provisions improved categorically and methods adopted for determining alternatives to criminal enforcement, such as compulsory monetary fines for some cases of possession. Such measures would control e-cigarette product possession and use appropriately, ensuring safety for society while protecting the rights and freedoms of all without simultaneously infringing on the liberty of e-cigarette product users.

Keywords

Electronic cigarettes, Punishment, Possession, Prohibited product.

1.บทนำ

บุหรี่ไฟฟ้า แต่เดิมมิได้มีสถานะเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบ ทว่าถูกจัดให้เป็นสิ่งเลียนแบบผลิตภัณฑ์ยาสูบตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 แต่ในปัจจุบันได้มีการออกบทบัญญัติกฎหมายใหม่ ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เพื่อยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 และได้มีการแก้ไขข้อความภายในบทบัญญัติในเรื่องคำนิยามของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” จึงส่งผลให้บุหรี่ไฟฟ้านั้นเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ อันเนื่องมาจาก บุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีนิโคตินเป็นส่วนประกอบ[1] บุหรี่ไฟฟ้าจึงมิใช่สิ่งเลียนแบบผลิตภัณฑ์ยาสูบอีกต่อไป

แม้บุหรี่ไฟฟ้าจะถือเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ทว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2557 รัฐได้มีการออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การกำหนดให้บารากู่และบารากู่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ.2557 โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ-การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ซึ่งภายในประกาศกระทรวงฉบับดังกล่าว ได้กำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้านั้นเป็นสิ่งของห้ามมิให้นำเข้ามาในราชอาณาจักรไทย เมื่อสินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าประเภทที่ไม่สามารถนำเข้ามาภายในราชอาณาจักรได้ จึงทำให้บุหรี่ไฟฟ้ากลายเป็นสินค้าที่ไม่อาจมีการผ่านด่านทางศุลกากรได้อย่างถูกต้องทุกกรณี

ฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดก็ตาม หากว่าบุคคลผู้นั้นมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในความครอบครองของตน แม้ว่าจะมีไว้เพื่อใช้เป็นการส่วนตัวหรือใช้เป็นของประดับตกแต่งก็ตาม รัฐก็จะดำเนินคดีแก่บุคคลเหล่านั้นว่าเป็นบุคคลผู้กระทำความผิดตามมาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 ฐานครอบครองสินค้าต้องห้ามในการนำเข้าภายในราชอาณาจักร โดยดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดเช่นว่านั้น มาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป เนื่องจากความผิดฐานดังกล่าวนั้นเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร และมีกำหนดโทษทางอาญาที่รุนแรงเอาไว้ อันได้แก่ โทษปรับและโทษจำคุก

ซึ่งความผิดฐานครอบครองสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาภายในราชอาณาจักร โดยเฉพาะการห้ามบุคคลใดกระทำการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้านี้เป็นความผิดทางอาญาประเภทที่กำหนดให้เป็นความผิดโดยรัฐ ซึ่งเป็นความผิดเพราะกฎหมายบัญญัติห้าม *(mala prohibita)* มิใช่การกระทำที่เป็นความผิดในตนเอง *(mala in se)* หรือความผิดที่ขัดต่อหลักศีลธรรมอันเป็นภัยร้ายแรงและเป็นอันตรายต่อสังคม

ดังนั้น การใช้มาตรการในการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำผิดในความผิดในกรณีดังกล่าว อาจจะทำให้เกิดความไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายอาญาตามหลักที่มุ่งหมาย

[1] พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 วางหลักว่า“ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบหรือพืชนิโคเทียนา ทาแบกกุ้ม (Nicotiana tabacum) และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ ซึ่งบริโภคโดยวิธีสูบ ดูด ดม อม เคี้ยว กิน เป่า หรือพ่นเข้าไปในปากหรือจมูก ทา หรือโดยวิธีอื่นใด เพื่อให้ได้ผลเป็นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาตามกฎหมายว่าด้วยยา.

คุ้มครองถึงสิทธิเสรีภาพของพลเมือง (Due Process) ให้สอดคล้องไปกับหลักการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข

อีกทั้ง การนำเอาพระราชบัญญัติศุลกากร ซึ่งเป็นกฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการจัดเก็บภาษีอากรสำหรับสินค้าที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้นำสินค้าเข้ามาภายในรัฐ และลงโทษแก่บุคคลผู้ที่ลักลอบนำสินค้าเข้ามาภายในรัฐ โดยที่มิได้ดำเนินการเสียอากรนำเข้าให้แก่รัฐตามอัตราที่กำหนดไว้มาบังคับใช้สำหรับการลงโทษแก่บุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าเช่นนี้ จะเป็นการตีความกฎหมายที่ถูกต้องตามหลักการตีความกฎหมายอาญาหรือไม่ หรือเป็นการตีความกฎหมายเกินไปกว่าขอบเขตที่ควรจะเป็นหรือไม่ แทนที่รัฐจะนำเอาพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 หรือตัวบทบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ ที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ามากกว่ามาบังคับใช้ในกรณีเช่นนี้ ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติควบคุมยาสูบ หรือพระราชบัญญัติสาธารณสุข เป็นต้น

2. ความหมายของการครอบครองตามกฎหมายในทางอาญา

โดยหลักแล้ว การที่จะถือว่าบุคคลใดเป็นบุคคลผู้ยึดถือครอบครองทรัพย์สินจนถึงขนาดที่กฎหมายเข้าไปให้การรับรองถึงสิทธิและให้ความคุ้มครองดังกล่าวนั้น มีหลักมาตั้งแต่สมัยโรมันว่า “การครอบครอง” จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่ (1) มีการควบคุมตัวทรัพย์ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางกาย (corpus) และ (2) มีเจตนาในการควบคุมซึ่งเป็นองค์ประกอบทางจิตใจ (animus) โดยองค์ประกอบทั้งสองประการนั้น จะต้องมีอยู่พร้อมกัน จึงจะได้มาซึ่งสิทธิครอบครอง หากว่าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งขาดหายไป การครอบครองทรัพย์ดังกล่าวนั้นย่อมจะสิ้นสุดลงทันที[2] ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการครอบครองตามหลักกฎหมายโรมันดังกล่าวนี้เอง ยังได้ถูกถ่ายทอดมายังกฎหมายแพ่งของระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) และตกทอดมายังบทบัญญัติกฎหมายของไทย อันได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยอีกด้วย

แต่หากพิจารณาถึงแง่มุมในทางอาญา จะต้องเริ่มพิจารณาก่อนว่า การครอบครองนั้นถือว่าเป็นการกระทำในความหมายของกฎหมายอาญาหรือไม่ เนื่องจากว่าในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคหนึ่ง[3] ได้วางหลักว่า “ให้บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำ...” ฉะนั้น ความผิดอาญาทุกอย่าง จึงต้องมีที่มาเริ่มต้นจากการกระทำ ถ้าหากขาดการกระทำ ความรับผิดอาญาก็มิอาจมิขึ้นได้ เพราะปราศจากการกระทำที่ปรากฏออกมาภายนอก (external acts) การดังกล่าวก็คงเป็นเพียงแค่ความคิดเท่านั้น ซึ่งกฎหมายไม่สามารถลงโทษได้[4]

---

[2] โสภณ รัตนากร, ‘การครอบครองในกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา’ (2539) 2 วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 261.

[3] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคหนึ่ง วางหลักว่า “ บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท...”.

[4] Kadish and Paulsen, *Criminal Law and Its Processes* (3rd edn, 1975) 81 ; J.Hall, *General Principles of Criminal Law* (2nd edn, 1960) 176 “...men were not to be tried for their thoughts...” อ้างถึงใน ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และรณกรณ์ บุญมี, *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 23, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2564) 45.

การกระทำนั้น อาจมีได้หลายลักษณะทั้งกรณีเคลื่อนไหวและกรณีไม่เคลื่อนไหวร่างกาย[5] ซึ่งในประเด็นเรื่อง “การครอบครอง” แม้ว่าการครอบครองอาจดูเหมือนไม่เป็นการกระทำ เนื่องจากไม่มีการเคลื่อนไหวใด ๆ ของบุคคลผู้ครอบครองเกิดขึ้น เช่น กรณีมีคนโยนสิ่งของเข้ามาในบ้าน แต่ก็อาจเป็นความผิดได้ หากว่าบุคคลผู้นั้นทำการครอบครองทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่ามีไว้เป็นความผิด เช่น ทำการครอบครองยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้กระทำการครอบครองจะต้องรู้ว่าตนครอบครองทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่ามีไว้เป็นความผิดอยู่และมิได้กระทำการใดเพื่อให้การครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวนั้นสิ้นสุดลง การครอบครองโดยรู้เช่นนี้ จึงจะจัดเป็นการกระทำความผิดได้อย่างหนึ่ง[6] ไม่ว่าจะมีการเคลื่อนไหวร่างกายหรือไม่ก็ตาม ซึ่งแท้จริงเป็นการกระทบกระเทือนความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบสุขของประชาชนนั่นเอง[7]

อีกทั้ง การครอบครองในทางอาญานั้น ก็มีความแตกต่างกับคำว่าสิทธิครอบครองในทางแพ่งอยู่ในบางประการ ซึ่งหากอ้างอิงตามแนวความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์ไทยผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านได้กล่าวถึงประเด็นเรื่อง “การครอบครองในทางอาญา” เอาไว้ ดังนี้

(1) ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ณ นคร ท่านได้ให้ความเห็นไว้ว่า “ครอบครอง หมายถึง การมีอำนาจเหนือทรัพย์ตามความเป็นจริง ซึ่งต้องพิจารณาตามความเห็นทั่วไปในชีวิตประจำวัน กรณีดังกล่าวเช่นนี้จึงมิใช่การครอบครองในความหมายของกฎหมายแพ่ง เพราะว่าตามกฎหมายแพ่ง ผู้ครอบครองไม่จำต้องยึดถือทรัพย์ไว้ด้วยตนเอง ฉะนั้น ผู้ครอบครองทรัพย์แทนผู้อื่นก็เป็นผู้ครอบครองทรัพย์ในความหมายของกฎหมายอาญาด้วย ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. ได้ทำการรับฝากยาบ้าซึ่งเป็นสารเสพติดจากนาย ข. ผู้เป็นเจ้าของยาบ้าจำนวนดังกล่าว ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของตน เช่นนี้ แม้ว่านาย ก. จะมิได้เป็นเจ้าของทรัพย์ดังกล่าวก็ตาม (ยาบ้าที่รับฝากไว้) แต่ก็ถือว่านาย ก. เป็นผู้ครอบครองยาบ้าจำนวนนั้นด้วยเช่นเดียวกัน โดยเป็นผู้ครอบครองทรัพย์ดังกล่าวแทน นาย ข. ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์ที่แท้จริง เป็นต้น ดังนั้น ทรัพย์สินที่ซึ่งจากลักษณะของการมีอำนาจเหนือทรัพย์ตามความเป็นจริงของการครอบครองในความหมายของกฎหมายอาญานี้เอง ทำให้ทรัพย์ที่จะมีการครอบครองได้ตามกฎหมายอาญาต้องเป็นทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้หรือสังหาริมทรัพย์”[8]

(2) ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ท่านได้ให้ความเห็นไว้ว่า “การครอบครองเป็นการพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า บุคคลผู้นั้นมีการครอบครองตัวทรัพย์ที่เป็นกรรมของการกระทำหรือไม่ และมิได้มีความหมายอย่างคำว่า สิทธิครอบครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่อย่างใด ฉะนั้น การครอบครอง จึงหมายถึง การมีอำนาจเหนือทรัพย์นั้นตามความเป็นจริง และผู้นั้นมีเจตจำนงที่จะมีอำนาจเหนือทรัพย์นั้น แม้ผู้นั้นจะไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์นั้นก็ตาม ดังนั้น หากว่าจะมีการครอบครองได้

---

[5] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และรณกรณ์ บุญมี, *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 23, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2564) 45.

[6] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และรณกรณ์ บุญมี, *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 23 สำนักพิมพ์วิญญูชน 2564) 45; เปรียบเทียบ M.P.C. Sec. 2.01 (4) “Possession in an act, with in procured or received the thing possessed pr was a ware of his control thereof for a sufficient period to have been able to terminate his possession…”

[7] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และรณกรณ์ บุญมี (เชิงอรรถ 5) 46.

[8] คณิต ณ นคร, *กฎหมายอาญา ภาคความผิด* (พิมพ์ครั้งที่ 11, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2559) 299.

จะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญสองประการ คือ (1) บุคคลผู้นั้นจะต้องมีอำนาจเหนือทรัพย์นั้นตามความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการครอบครองตามความเป็นจริงทางกายภาพ หรือการครอบครองตามความเป็นจริงทางสังคมในชีวิตประจำวัน โดยมีการแสดงออกภายนอกที่เพียงพอที่จะถือว่าผู้นั้นครอบครองทรัพย์นั้นอยู่ อันเป็นการครอบครองตามที่สังคมยอมรับ และ (2) บุคคลผู้นั้นจะต้องมีเจตนาที่จะมีอำนาจเหนือทรัพย์นั้นด้วย หากผู้นั้นไม่มีเจตจำนงที่จะมีอำนาจเหนือทรัพย์แล้ว ก็ยังไม่ถือว่ามีการครอบครองทรัพย์นั้น”[9]ยกตัวอย่างเช่น กรณีนาย ก. ได้ทำการรับฝากยาบ้าซึ่งเป็นสารเสพติดจากนาย ข. ผู้เป็นเจ้าของยาบ้าจำนวนดังกล่าว ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของตน เช่นนี้ แม้ว่านาย ก. จะมิได้เป็นเจ้าของทรัพย์ดังกล่าวก็ตาม (ยาบ้าที่รับฝากไว้) หากนาย ก. ได้แสดงออกต่อบุคคลอื่นในลักษณะที่ทำให้บุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ว่าขณะนี้ นาย ก.กำลังครอบครองยาบ้าอยู่ และมีเจตนาที่จะสื่อว่า นาย ก. เป็นเจ้าของยาบ้าจำนวนนั้นด้วย เช่นนี้ก็ถือว่า นาย ก. ย่อมเป็นผู้ครอบครองทรัพย์ดังกล่าว แม้ว่า นาย ก. จะมิใช่เจ้าของทรัพย์ที่แท้จริงก็ตาม เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ หากว่าบุคคลผู้ใดมีบุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้ในความครอบครองของตน แม้บุหรี่ไฟฟ้าชิ้นนั้นอาจจะไม่ใช่ของผู้นั้น โดยผู้นั้นอาจเพียงแต่รับฝากบุหรี่ไฟฟ้ามาจากบุคคลอื่นก็ตาม หากอยู่ในลักษณะที่บุคคลอื่นอาจรับรู้และเข้าใจได้ว่าผู้รับฝากนั้นเป็นเจ้าของบุหรี่ไฟฟ้าชิ้นนั้น รวมไปถึงผู้รับฝากยังมีเจตนาที่จะสื่อว่าตนเป็นเจ้าของบุหรี่ไฟฟ้าชิ้นนั้นด้วยเช่นเดียวกัน เช่นนี้ ย่อมถือว่าบุคคลผู้ถือครองหรือบุคคลผู้รับฝากเป็นผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าอันเป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาภายในราชอาณาจักรไทย อันมีลักษณะเป็นผู้ครอบครองทรัพย์ในทางอาญา

3. ความรับผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า ตามกฎหมายต่างประเทศ

ในแต่ละประเทศ จะมีนโยบายในการจัดการถึงปัญหาในเรื่องของการนำเข้าและการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าภายในประเทศของตนเองที่แตกต่างกันออกไป โดยในแต่ละประเทศมักจะมีแนวทางในการกำหนดนโยบายในการจำกัดผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าดังกล่าว ซึ่งในบทความฉบับนี้จะขอกล่าวถึงเพียงแต่กลุ่มประเทศที่กำหนดให้การนำเข้าและครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา เพื่อให้มีความสอดคล้องใกล้เคียงกันที่สุดกับมาตรการที่ประเทศไทยกำลังใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ตามที่จะกล่าวดังต่อไปนี้

3.1 สาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นหนึ่งในประเทศที่มีกฎหมายควบคุมสินค้าประเภทบุหรี่ไฟฟ้าที่เข้มงวด โดยมีการกำหนดมาตรการในห้ามนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าและห้ามมิให้ผู้ใดมีผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไว้ในความครอบครองภายในประเทศสิงคโปร์โดยเด็ดขาด รวมไปถึงมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนเอาไว้ภายในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ[10] โดยประเทศสิงคโปร์นั้น แม้จะได้ทำการบัญญัติกฎหมายในการห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าหรือห้ามมิให้ผู้ใดมีผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไว้ในความครอบครองของตนเด็ดขาดเหมือนดังเช่นประเทศไทย แต่ทั้งสองประเทศนี้ก็มีความแตกต่างกันในบางประการทางด้านแนวคิดที่มีเกี่ยวข้องกับตัวผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าในเรื่องของคำนิยามของคำว่า “ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า” ว่าควรเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทใด ซึ่งทางประเทศสิงคโปร์นั้น

[9] สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, *คำอธิบาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2559) 29.

[10] Tobacco (Control of Advertisements and Sale) Act (Chapter 309).

มองว่า บุหรี่ไฟฟ้านั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นสิ่งเทียมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ซึ่งตกอยู่ภายใต้กฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ที่เรียกว่า พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตามมาตรา 2 (1) แห่งบทบัญญัติข้างต้น ดังนี้

“มาตรา 2 (1) ให้คำว่า สิ่งเทียมผลิตภัณฑ์ยาสูบ หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ใดๆที่ได้กล่าวอ้างไว้ในมาตรา 16 (1) หรือมาตรา 16 (2) แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้”[11]

และในเมื่อผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ามีสถานะเป็นสิ่งเทียมผลิตภัณฑ์ยาสูบตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ทำให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องห้ามในการนำเข้า ขาย ทำการแจกจ่ายหรือมีเอาไว้ในครอบครอง ซึ่งผลิตภัณฑ์นั้นภายในประเทศสิงคโปร์ ตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ในหมวดข้อห้ามของผลิตภัณฑ์สิ่งเทียมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตามมาตรา 16 (1) และมาตรา 16 (2A) ดังนี้

“มาตรา 16 (1) ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้า แจกจ่าย ขาย หรือมีไว้เพื่อขายซึ่งผลิตภัณฑ์ใด ๆ ภายในประเทศสิงคโปร์ สำหรับผลิตภัณฑ์

(1) ที่มีลักษณะคล้าย หรือได้รับการออกแบบให้มีลักษณะคล้ายกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ

(2) ที่สามารถบริโภคได้โดยวิธีการสูบ

(3) ที่อาจใช้ในลักษณะที่มีการกระทำในลักษณะที่เลียนแบบการสูบผลิตภัณฑ์ยาสูบ

(4) บรรจุภัณฑ์ที่มีลักษณะคล้าย หรือได้รับการออกแบบให้คล้ายกับบรรจุภัณฑ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ”[12]

“มาตรา 16 (2A) ห้ามมิให้บุคคลใด

(1) มีไว้เพื่อครอบครองผลิตภัณฑ์เช่นว่านั้นในประเทศสิงคโปร์

(2) ซื้อผลิตภัณฑ์เช่นว่านั้นภายในประเทศสิงคโปร์

(3) ใช้ผลิตภัณฑ์เช่นว่านั้นภายในประเทศสิงคโปร์

สำหรับรายการสิ่งของหรือรายการผลิตภัณฑ์ใด ๆ ตามที่ได้ถูกกล่าวอ้างเอาไว้ในมาตรา16 (1) และมาตรา 16 (2) แห่งบทบัญญัติกฎหมายฉบับนี้”[13]

ซึ่งหากผู้ใดกระทำการนำเข้าหรือมีผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไว้ในความครอบครองของตน ถือว่าผู้นั้นกระทำการโดยฝ่าฝืนตามมาตรา 16 (1) หรือมาตรา 16 (2A) ผู้นั้นก็ต้องได้รับโทษตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 16 (3) หรือมาตรา 16 (6) แล้วแต่กรณี โดยได้มีการบัญญัติถึงอัตราโทษของการกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวเอาไว้ตามจำนวนครั้งที่ผู้นั้นกระทำความผิด ดังนี้

โดยในมาตรา 16 (3) เป็นบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดที่กระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา 16 (1) ในลักษณะที่บุคคลนั้นมีสินค้าอันเป็นสิ่งเทียมผลิตภัณฑ์ยาสูบ (ในที่นี้ คือ บุหรี่ไฟฟ้า) ไว้เพื่อขายให้แก่บุคคลอื่น

“มาตรา 16 (3) ผู้ใดกระทำการโดยฝ่าฝืนต่อมาตรา 16 (1) แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ผู้นั้นต้องรับผิดและต้องรับโทษในการกระทำดังกล่าว โดย

---

[11] Tobacco (Control of Advertisements and Sale) Act (Chapter 309) Section 2 (1).

[12] Tobacco (Control of Advertisements and Sale) Act (Chapter 309) Section 16 (1).

[13] Tobacco (Control of Advertisements and Sale) Act (Chapter 309) Section 16 (2A).

(1) ให้ลงโทษปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะเป็นกรณีที่ใช้ตาม (2) แห่งมาตรานี้

(2) หากบุคคลผู้นั้นเป็นบุคคลที่เคยถูกตัดสินว่าเป็นผู้กระทำผิดในความผิดตามมาตรานี้มาแล้วก่อนหน้านี้ ก็ให้ลงโทษปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ"[14]

ส่วนในมาตรา 16 (6) เป็นบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดที่กระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา 16 (2A) ในลักษณะที่บุคคลนั้นมีสินค้าอันเป็นสิ่งเทียมผลิตภัณฑ์ยาสูบ (ในที่นี้ คือ บุหรี่ไฟฟ้า) ไว้ในความครอบครองของตน

"มาตรา 16 (6) ผู้ใดกระทำการโดยฝ่าฝืนต่อมาตรา 16 (2A) แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ผู้นั้นต้องรับผิดและต้องรับโทษในการกระทำดังกล่าว โดยให้ลงโทษปรับแก่ผู้นั้น ในจำนวนสูงสุด ไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สิงคโปร์"[15]

จึงสรุปได้ว่า ทางประเทศสิงคโปร์ได้เล็งเห็นว่า ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งเทียมผลิตภัณฑ์ยาสูบภายใต้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพียงแต่การจะตีความว่า จะใช้บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว เพื่อใช้บังคับและลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดสำหรับกรณีใด ก็ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำของผู้กระทำความผิด และลักษณะการใช้งานของผลิตภัณฑ์เช่นว่านั้น อาทิเช่น หากเป็นกรณีที่บุคคลผู้นั้นครอบครองผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไว้เพื่อขาย ผู้นั้นก็จะมีความผิดตามมาตรา 16 (1) โดยมีบทลงโทษสำหรับกรณีนี้กำหนดเอาไว้ในมาตรา 16 (3) แต่หากเป็นกรณีที่ผู้นั้นเพียงแต่มีผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้ในความครอบครองของตน ผู้นั้นก็จะมีความผิดตามมาตรา 16 (2A) โดยมีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดในกรณีนี้กำหนดเอาไว้ในมาตรา 16 (6)

3.2 สาธารณรัฐอินเดีย

สาธารณรัฐอินเดียเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการนำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าหรือมีผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไว้ในความครอบครองของตน ซึ่งในบทบัญญัติทางกฎหมายของสาธารณรัฐอินเดียได้มีการกำหนดเอาไว้ซึ่งคำนิยามหรือคำจำกัดความของคำว่า "บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์หรือบุหรี่ไฟฟ้า" รวมไปถึงบทบัญญัติความผิดและบทลงโทษที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้อย่างชัดเจน และได้มีการประกาศบังคับใช้บทบัญญัติทางกฎหมายดังกล่าวอย่างเป็นทางการแล้ว แต่มิได้มีการกำหนดถึงประเด็นเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้ภายใต้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแต่อย่างใด แต่ได้กำหนดเอาไว้ภายในข้อบัญญัติข้อห้ามของบุหรี่ไฟฟ้า สำหรับการผลิต การนำเข้าส่งออก การขนส่ง การขายหรือจำหน่าย การแจกจ่าย การจัดเก็บเอาไว้ในครอบครองและการโฆษณา ฉบับปี ค.ศ. 2019 (ฉบับที่ 14 ของปี ค.ศ. 2019)[16]

โดยในบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดถึงคำนิยามหรือคำจำกัดความของคำว่า "บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์หรือบุหรี่ไฟฟ้า" เอาไว้ตามมาตรา 3 (d) ดังนี้

"มาตรา 3 (d) บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์หรือบุหรี่ไฟฟ้า คือ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งให้ความร้อนแก่สารตั้งต้นที่ใช้ร่วมกันกับอุปกรณ์นี้ โดยสารดังกล่าวจะมีหรือไม่มีสารนิโคตินก็ได้ เพื่อให้เกิดปฏิกิริยาจนเกิดเป็น

[14] Tobacco (Control of Advertisements and Sale) Act (Chapter 309) Section 16 (3).

[15] Tobacco (Control of Advertisements and Sale) Act (Chapter 309) Section 16 (6).

[16] The Prohibition of Electronic Cigarettes (Production, Manufacture, Import, Export, Transport, Sale, Distribution, Storage and Advertisement) Ordinance, 2019 (No. 14 of 2019).

ละอองไอน้ำขึ้นมาสำหรับใช้ในการสูดดม รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบทางเลือกที่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการนำส่งสารนิโคตินเข้าสู่ร่างกายในทุกรูปแบบ รวมไปบารากูไฟฟ้า และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้ระบบเช่นนี้ที่คล้ายกัน ไม่ว่าจะมีชื่อเรียกว่าอะไร หรือมีรูปร่าง ขนาดหรือลักษณะเป็นเช่นใด แต่ไม่รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการอนุญาตภายใต้พระราชบัญญัติยาและเครื่องสำอาง ค.ศ. 1940[17]

เมื่อบุหรี่ไฟฟ้ามีสถานะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีข้อห้ามในการผลิต นำเข้าหรือส่งออก ตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว จึงได้มีการกำหนดความผิดสำหรับการกระทำการดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้ในมาตรา 4 และมาตรา 5 แห่งข้อบัญญัติดังกล่าวอีกด้วย

โดยในมาตรา 4 และมาตรา 5 ได้กำหนดหลักไว้ ดังต่อไปนี้

"มาตรา 4 (i) นับแต่วันที่เริ่มใช้กฎหมายฉบับนี้ บุคคลใดไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม หากบุคคลผู้นั้น

(i) ผลิต นำเข้า ส่งออก ทำการขนส่ง จำหน่าย หรือแจกจ่ายซึ่งผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า ไม่ว่าจะเป็นในกรณีที่ผลิตภัณฑ์นั้นสมบูรณ์ หรือในกรณีที่เป็นบางส่วนของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าก็ตาม"[18]

"มาตรา 5 นับแต่วันที่เริ่มใช้กฎหมายฉบับนี้ ห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่หรือเป็นผู้ครอบครองสถานที่ ทำการใช้สถานที่ใดๆ เพื่อใช้สำหรับการจัดเก็บผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า

โดยมีเงื่อนไขว่า นับแต่วันที่เริ่มบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ หากผู้ใดมีบุหรี่ไฟฟ้าที่จัดเก็บเอาไว้ในครอบครอง ผู้นั้นจะต้องกำจัดบุหรี่ไฟฟ้าทิ้งตามวิธีการที่ระบุไว้ดังนี้

(A) ให้เจ้าของสถานที่หรือผู้มีอำนาจครอบครองในสถานที่ซึ่งได้ทำการจัดเก็บบุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้ในสถานที่นั้น จะต้องจัดทำถึงรายการและจำนวนบุหรี่ไฟฟ้าที่ตนมีอำนาจจัดเก็บเอาไว้ในสถานที่นั้น และส่งรายการเอกสารไปยังสำนักงานเขตที่ใกล้ที่สุด เพื่อส่งเอกสารดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับอนุญาต

(B) ให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับอนุญาต และได้รับมาซึ่งผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า ตามกรณี (A) จากเจ้าของสถานที่หรือผู้มีอำนาจครอบครองสถานที่นั้น จะต้องดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวตามที่จำเป็น สำหรับการกำจัดผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าในขณะนี้ที่บทบัญญัติฉบับนี้ยังคงมีผลบังคับใช้อยู่"[19]

และเมื่อการกระทำตามมาตรา 4 (i) และมาตรา 5 เป็นความผิด บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวก็ได้มีการกำหนดบทลงโทษสำหรับกรณีนี้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 และมาตรา 8 แห่งบทบัญญัติกฎหมายฉบับนี้แล้วแต่กรณี

---

[17] The Prohibition of Electronic Cigarettes (Production, Manufacture, Import, Export, Transport, Sale, Distribution, Storage and Advertisement) Ordinance, 2019 (No. 14 of 2019) Section 3 (d).

[18] The Prohibition of Electronic Cigarettes (Production, Manufacture, Import, Export, Transport, Sale, Distribution, Storage and Advertisement) Ordinance, 2019 (No. 14 of 2019) Section 4 (i).

[19] The Prohibition of Electronic Cigarettes (Production, Manufacture, Import, Export, Transport, Sale, Distribution, Storage and Advertisement) Ordinance, 2019 (No. 14 of 2019) Section 5 (a) และ (b).

โดยในมาตรา 7 และมาตรา 8 ได้กำหนดหลักไว้ ดังต่อไปนี้

“มาตรา 7 ผู้ใดกระทำการโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งกฎหมายฉบับนี้ ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 รูปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนในกรณีที่ผู้นั้นได้กระทำความผิดดังกล่าวเป็นครั้งที่สอง หรือครั้งต่อๆไป ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 รูปี”[20]

“มาตรา 8 ผู้ใดกระทำการโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งกฎหมายฉบับนี้ ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 รูปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”[21]

จึงสรุปได้ว่า สาธารณรัฐอินเดีย เป็นประเทศที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ให้การกำหนดถึงคำนิยามหรือคำจำกัดความของคำว่า “บุหรี่ไฟฟ้า” เอาไว้อย่างชัดเจนว่าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้านั้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นอย่างไร โดยมีการกำหนดถึงลักษณะ ระบบการทำงาน และรูปแบบของการใช้งานเอาไว้อย่างเฉพาะเจาะจง โดยที่มิได้กำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นเพียงสิ่งเทียมผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่อาจสื่อให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบเหมือนดังเช่นประเทศสิงคโปร์ ทั้งยังมีการกำหนดความผิดและมีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับกรณีการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า รวมไปถึงการกำหนดความผิดและลงโทษแก่บุคคลผู้เป็นเจ้าของสถานที่ หรือผู้ครอบครองสถานที่ซึ่งได้ใช้หรืออนุญาตให้ใช้สถานที่ใดๆ ไว้เพื่อสำหรับจัดเก็บผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า รวมไปถึงมีการกำหนดวิธีการในการจัดการกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้สำหรับกรณีที่บุคคลใดได้มีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ในครอบครองตั้งแต่ก่อนที่ข้อบัญญัติข้อห้ามของบุหรี่ไฟฟ้า สำหรับการผลิต การนำเข้าส่งออก การขนส่ง การขายหรือจำหน่าย การแจกจ่าย การจัดเก็บเอาไว้ในครอบครองและการโฆษณา ฉบับปี ค.ศ. 2019 จะได้ประกาศบังคับใช้ จนกระทั่งกฎหมายดังกล่าวได้ประกาศบังคับใช้อย่างเป็นทางการด้วย

4. บทวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย กรณีครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าภายในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีมาตรการในการควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าจากประเทศไทย โดยมีวิธีการแบ่งประเภทของการควบคุมสินค้า ออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

(1) สินค้าต้องห้ามหรือของต้องห้าม (Prohibited Items) หมายความว่า ของที่มีกฎหมายกำหนดห้ามมิให้นำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำผ่านราชอาณาจักร[22] หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายของรัฐเจ้าของดินแดนดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น สารเสพติด เหรียญกษาปณ์ปลอม สัตว์ป่าสงวน เป็นต้น

---

[20] The Prohibition of Electronic Cigarettes (Production, Manufacture, Import, Export, Transport, Sale, Distribution, Storage and Advertisement) Ordinance, 2019 (No. 14 of 2019) Section 7.

[21] The Prohibition of Electronic Cigarettes (Production, Manufacture, Import, Export, Transport, Sale, Distribution, Storage and Advertisement) Ordinance, 2019 (No. 14 of 2019) Section 8.

[22] พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 4. วางหลักว่า “ของต้องห้าม” หมายความว่า ของที่มีกฎหมายกำหนดห้ามมิให้นำเข้ามาในหรือส่งออกไป นอกราชอาณาจักร หรือนำผ่านราชอาณาจักร

(2) ของต้องกำกัด (Restricted Items) หมายความว่า ของที่มีกฎหมายกำหนดว่า หากจะมีการนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำผ่านราชอาณาจักร จะต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายก่อน[23]ยกตัวอย่างเช่น ต้องมีใบอนุญาตการนำเข้าและการส่งออก หรือเอกสารกำกับยา เป็นต้น

4.1 ความเป็นมาของปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายของไทย

จากกรณีที่ไทยได้มีการออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การกำหนดให้บารากู่และบารากู่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ.2557 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 (1) และมาตรา 7 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 กำหนดให้ห้ามบุคคลผู้ใดนำเข้าผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า เป็นเหตุให้ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้านั้น กลายเป็นสินค้าต้องห้ามในการนำเข้าราชอาณาจักรไทยทั้งสิ้น และส่งผลให้ไม่ว่าบุคคลผู้ใดก็ตามที่ได้ทำการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าเอาไว้ แม้ว่าจะเป็นเพียงการครอบครองโดยส่วนตัว มิใช่การครอบครองเพื่อจำหน่ายเป็นการพาณิชย์ก็ตาม ทางเจ้าหน้าที่รัฐจะถือกล่าวอ้างว่าบุคคลดังกล่าวผู้นั้น เป็นผู้กระทำความผิดฐานครอบครองสินค้าต้องห้ามตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา ได้แก่ โทษปรับและโทษจำคุก เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐได้ดำเนินการจับกุมบุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า ไม่ว่าจะจับในสถานที่ใดก็ตาม เจ้าหน้าที่ก็จะอ้างว่าบุคคลดังกล่าวนั้นเป็นผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร และนำดำเนินคดีแก่บุคคลผู้นั้น โดยการนำตัวผู้กระทำความผิดผู้นั้นส่งฟ้องต่อศาล เพื่อดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป

แม้ความผิดในเรื่องดังกล่าวจะเป็นความผิดที่เล็กน้อย ไม่ร้ายแรงก็ตาม แต่หากศาลให้ผู้ต้องหาประกันตัว ศาลก็มักจะให้ผู้ต้องหาประกันตัว โดยอ้างอิงจากตามอัตราประกันตัวผู้ต้องหาที่ศาลตามความผิดที่ผู้ต้องหาคนนั้นได้ก่อขึ้นว่าเป็นความผิดตามบทบัญญัติกฎหมายใด ซึ่งเป็นแนวทางบรรทัดฐานที่ศาลได้กำหนดขึ้นเอง และอาจไม่ได้สัดส่วนในบางกรณี อย่างเช่น ความผิดในกรณีการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากเป็นความผิดที่บุคคลผู้นั้นถูกแจ้งข้อหาตามพระราชบัญญัติศุลกากร ดังนั้น ศาลก็จะให้ผู้ต้องหาประกันตัวโดยอ้างอิงจากความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร ซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตราประกันตัวที่มีจำนวนเงินที่สูงถึง 1 – 2 แสนบาท เป็นต้น การดังกล่าว จึงก่อให้เกิดเป็นปัญหาว่าเป็นการตีความกฎหมายโดยขยายออกไปจนเกินกว่าขอบเขตเจตนารมณ์ของกฎหมายอันเป็นการดำเนินการที่ผิดแปลกไปจากหลักการตีความกฎหมายอาญาหรือไม่ อย่างไร

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักการตีความกฎหมาย

การตีความกฎหมายเป็นเรื่องของการตีความ “กฎหมายที่เกิดจากการบัญญัติ” *(gesetz-liche Rechte)* หรือเป็นเรื่องของ “การตีความตามตัวบทกฎหมาย” ซึ่งเมื่อกฎหมายได้รับการบัญญัติขึ้นแล้ว ย่อมถือว่าเจตจำนงของประชาชนภายในรัฐนั้นได้สื่อและแสดงออกมาในทางรูปแบบดังกล่าวด้วยเช่นกัน การตีความกฎหมายจึงต้องกระทำให้สอดคล้องกับเจตจำนงของประชาชนที่มีอยู่ในตัวบทกฎหมาย ซึ่งผู้ใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาล จึงต้องผูกมัด

“ของต้องกำกัด” หมายความว่า ของที่มีกฎหมายกำหนดว่า หากจะมีการนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำผ่านราชอาณาจักร จะต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนด ไว้ในกฎหมาย.

[23] เพิ่งอ้าง.

กับความหมายของตัวบทกฎหมายที่สามารถหยั่งรู้ได้โดยหลักเกณฑ์ของการตีความกฎหมายที่ยอมรับกันโดยทั่วไปเท่านั้น และการตีความเช่นว่านั้น จะต้องสามารถนำไปใช้ได้กับทุกกรณีที่มีข้อเท็จจริงที่เหมือนกัน[24]

เนื่องจากกฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่รัฐได้ออกบทบัญญัติที่ชัดแจ้ง โดยระบุว่าการกระทำหรือการไม่กระทำอย่างใดให้เป็นความผิดทางอาญา อันเป็นกฎหมายที่มีการบังคับโทษทางอาญา ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินของประชาชน กฎหมายอาญาจึงต้องมีลักษณะพิเศษ คือ จะต้องตีความตามความมุ่งหมายของตัวบทกฎหมายโดยตีความตามตัวอักษรและเจตนารมณ์ ด้วยวิธีการตีความโดยเคร่งครัด กฎหมายอาญาจะอาศัยการเทียบบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง (Analogy) ซึ่งเป็นการขยายการใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเกินไปกว่ากรอบแห่งกฎหมายนั้นมิได้ ซึ่งในประเด็นเรื่องการตีความโดยเคร่งครัดนั้น มิได้หมายความว่าจะต้องตีความตามตัวอักษรอย่างเถรตรงแต่อย่างใด เพราะตัวอักษรย่อมมีความหมายในตัวของมันเอง (a text must speak for itself)[25] กฎหมายอาญาจึงไม่ห้ามการตีความโดยขยายความ[26] ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้กระทำ เพราะเป็นการตีความที่มิได้เปลี่ยนแปลงตัวอักษรที่เป็นบทบัญญัติ หากแต่ทำให้ความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ในกรอบของตัวอักษรและก็มิใช่ขยายความเอาตามใจชอบ[27]

การตีความโดยเคร่งครัดนี้ กฎหมายอาญาคงห้ามแต่เพียงการเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียง (analogy) เท่านั้น แต่ไม่ห้ามการตีความโดยขยายความ (extensive interpretation) ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษ เพราะการเทียบเคียงเป็นการเทียบเคียงถึง “สิ่งที่เหมือนกัน” ซึ่งไม่ใช่ “สิ่งเดียวกัน” เช่น ต้นมะม่วงกับต้นมะพร้าว โดยหลักก็คือต้นไม้เหมือนกัน แต่ทว่าต้นมะม่วงก็ไม่ใช่ต้นมะพร้าว เป็นต้น ส่วนการขยายความ หมายถึง “สิ่งเดียวกัน” แต่ขยายความให้ความหมายสมบูรณ์ครบถ้วน เช่น คำว่าต้นมะม่วง สามารถขยายความเป็นต้นมะม่วงพันธุ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะมีลักษณะรูปร่างอย่างไรก็ล้วนแล้วแต่เป็นต้นมะม่วงทั้งสิ้น[28]

ดังนั้น เมื่อได้แยกเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง (analogy) ออกไปต่างหากจากการตีความในกฎหมายแล้ว ศาลก็ควรมีอำนาจตีความในกฎหมายอาญาได้เช่นเดียวกับการตีความในกฎหมายอื่น ๆ อีกทั้งจำเลยไม่ควรจะหลุดพ้นโทษไป จากเหตุที่ผู้บัญญัติกฎหมายใช้ถ้อยคำที่ทำให้เข้าใจได้แคบเกินไปกว่าที่ผู้บัญญัติกฎหมายเองมุ่งหมายเอาไว้[29]

---

[24] คณิต ณ นคร (เชิงอรรถ 8) 70.

[25] Tony Honoré, *About Law : An Introduction* (Oxford University Press 2013) 89. อ้างถึงใน ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, *สังคมกับกฎหมาย* (พิมพ์ครั้งที่ 7, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2564) 145.

[26] ดู หยุด แสงอุทัย, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127* (พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2548) 64.

[27] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, *สังคมกับกฎหมาย* (พิมพ์ครั้งที่ 7, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2564) 145.

[28] เพิ่งอ้าง.

[29] หยุด แสงอุทัย, (เชิงอรรถ 26) 64.

ส่วนหลักการยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย *(in dubio pro reo)* เป็นหลักเกณฑ์ในกฎหมายวิธีสบัญญัติ ซึ่งถูกนำมาใช้โดยบัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง[30] ซึ่งวางหลักว่า "ในคดีอาญานั้น กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด" ดังนั้น โจทก์จึงมีภาระในการพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าจำเลยได้กระทำผิดตามที่โจทก์ฟ้องจริงโดยปราศจากข้อสงสัย หากการนำสืบของโจทก์ยังมีข้อสงสัยในประการใด ศาลสามารถยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้เป็นผลดีแก่จำเลยได้[31]

ฉะนั้น จุดที่ก่อให้เกิดปัญหาอย่างร้ายแรงเกี่ยวกับการกำหนดให้การครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าเป็นความผิดและมีโทษทางอาญาสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้นำเอาบทบัญญัติกฎหมายมาใช้บังคับโดยผิดวิธี อันเนื่องมาจากว่า ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากู่และบารากู่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (1) และมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ซึ่งภายในประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับดังกล่าว ได้มีการบัญญัติข้อความเอาไว้เพียงว่า ให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพียงเท่านั้น[32] มิได้มีการกล่าวถึงโทษสำหรับการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด

เนื่องจากประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับดังกล่าวข้างต้น มีฐานะเป็นกฎหมายลำดับรองหรือกฎหมายลูกบท (Subordinate Legislation) จึงต้องอาศัยการย้อนกลับไปดูถึงถ้อยคำที่บัญญัติไว้ภายในกฎหมายปฐมภูมิหรือกฎหมายแม่บท (Primary Law) ของประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับนี้ อันได้แก่ พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ซึ่งภายในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว แม้ว่าจะมีข้อความอันเป็นถ้อยคำในการกล่าวถึงบทลงโทษสำหรับกรณีผู้ฝ่าฝืนประกาศกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว เอาไว้ในมาตรา 20[33] ถึงมาตรา 23 แล้วแต่กรณี

แต่อย่างไรก็ตาม ในมาตราทั้งหลายที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้น ก็มิได้มีบทบัญญัติมาตราใดที่ได้กล่าวถึงความผิดและโทษสำหรับกรณีบุคคลกระทำการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าอันเป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาภายในราชอาณาจักรเอาไว้เลย ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวโดยมุ่งเน้นเฉพาะถึงพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง อันเป็นบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนประกาศกระทรวงฉบับที่ได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 (1) แห่งพระราชบัญญัติฉบับข้างต้น

---

[30] ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง วางหลักว่า "เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย".

[31] สุภาภรณ์ พฤกษ์ชัยกุล, 'หลักยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย และมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง' (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2557) 23.

[32] ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากู่และบารากู่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557 ข้อ 4.

[33] มาตรา 20 วรรคหนึ่ง ได้วางหลักว่า "ผู้ใดส่งออกหรือนำเข้าซึ่งสินค้าต้องห้ามตามมาตรา 5 (1) หรือฝ่าฝืน มาตรา 7 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับเป็นเงินห้าเท่าของสินค้าที่ส่งออกหรือ นำเข้า หรือ ทั้งจำทั้งปรับ กับให้ริบสินค้ารวมทั้งสิ่งที่ใช้บรรจุและพาหนะใด ๆ ที่ใช้ในการบรรทุกสินค้า ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความผิดรวมทั้งพาหนะที่ใช้ลากจูงพาหนะบรรทุกสินค้านั้นเสีย".

ซึ่งบทบัญญัติมาตราดังกล่าวเป็นกรณีที่กล่าวถึงความผิดและบทกำหนดโทษสำหรับการลงโทษแก่เพียงผู้ส่งออกและผู้นำเข้าสินค้าต้องห้ามตามมาตรา 5 (1) หรือฝ่าฝืนมาตรา 7 วรรคหนึ่ง เพียงเท่านั้นว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องถูกระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับเป็นเงินห้าเท่าของสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้า หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยหากวิเคราะห์ตามถ้อยคำที่ได้กล่าวมาในมาตราข้างต้นนั้น มิได้มีถ้อยคำใดที่มุ่งหมายลงโทษแก่บุคคลผู้กระทำการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า อันมีลักษณะเป็นสินค้าต้องห้ามตามมาตรา 5 (1) โดยในมาตราดังกล่าวนั้นมีความมุ่งหมายประสงค์ลงโทษแต่เพียงบุคคลผู้ส่งออกบุหรี่ไฟฟ้าและบุคคลผู้นำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีที่บุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้านั้นมิใช่ผู้ที่นำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าเข้ามาภายในประเทศไทยด้วยตนเอง ภายในมาตราดังกล่าวมิได้มีการกำหนดถึงกรณีดังกล่าวเอาไว้แต่อย่างใด ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้จึงมิอาจลงโทษแก่ผู้ที่ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า ในฐานะที่มีสินค้าต้องห้ามไว้ในความครอบครองของตนได้

ฉะนั้น พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 จึงเป็นกฎหมายที่ไม่สามารถดำเนินการเอาผิดแก่บุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าได้ เนื่องจากว่าภายในตัวบทบัญญัติดังกล่าวมิได้มีการกล่าวถึงความผิดและโทษสำหรับกรณีบุคคล ผู้ครอบครองสินค้าต้องห้ามตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับนี้แต่อย่างใด

เมื่อเกิดกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ ไม่สามารถดำเนินการเอาผิดแก่บุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าได้ ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ดำเนินการแจ้งข้อหาแก่บุคคลผู้นั้นตามมาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เพื่อนำบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับแทน ซึ่งเป็นการที่เจ้าหน้าที่หยิบบทบัญญัติกฎหมายมาบังคับใช้โดยผิดฉบับและผิดวิธีไปจากหลักการของกฎหมายอาญาที่จะต้องทำการตีความอย่างเคร่งครัดตามตัวอักษรในตัวบทบัญญัติกฎหมาย อีกทั้ง จุดประสงค์ของพระราชบัญญัติศุลกากรนั้น เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มุ่งเน้นลงโทษแก่เพียงบุคคลผู้นำเข้าและผู้ส่งออกเป็นหลักเท่านั้น เพื่อบังคับให้บุคคลเช่นว่านั้นจะต้องดำเนินการเสียภาษีอากรที่ควรจะต้องเสียให้แก่รัฐอย่างถูกต้อง มิได้มุ่งเน้นบังคับให้ผู้ครอบครองสินค้าที่นำเข้ามาภายในรัฐโดยไม่เสียภาษีอากรหรือโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จะต้องมาดำเนินการเสียภาษีอากรนำเข้าให้แก่รัฐแต่อย่างใด หากเป็นกรณีที่บุคคลผู้ครอบครองสินค้านั้นมิใช่ผู้นำเข้าสินค้าชิ้นดังกล่าว กรณีเช่นนี้ จึงไม่ควรนำเอาพระราชบัญญัติศุลกากรมาบังคับใช้ เพราะจะขัดต่อเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของกฎหมายศุลกากร ตลอดจน กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ทำการติดตามจับกุมบุคคลผู้ครอบครองสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาภายในราชอาณาจักร ซึ่งในกรณีนี้ ได้แก่ บุหรี่ไฟฟ้านั้น ก็มิใช่การกระทำการภายในชั้นศุลกากรแต่อย่างใด ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงไม่สามารถดำเนินการเปรียบเทียบเพื่อให้คดีเป็นอันจบไปได้ เนื่องจาก อำนาจในการเปรียบเทียบในคดีตามพระราชบัญญัติศุลกากรในลักษณะเช่นนี้ เป็นอำนาจกระทำการที่จะต้องกระทำการภายในชั้นศุลกากรเท่านั้น ซึ่งมีเพียงแต่อธิบดีกรมศุลกากรหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรเท่านั้นที่มีอำนาจในการเปรียบเทียบ เพื่อให้คดีเป็นอันจบไป ไม่สามารถกระทำการภายนอกชั้นศุลกากรได้ การที่เจ้าหน้าที่รัฐนำเอาพระราชบัญญัติศุลกากร มาบังคับใช้ลงโทษแก่บุคคลผู้กระทำการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าในกรณีนี้ จึงเป็นการหยิบยกเอาบทบัญญัติกฎหมายมาบังคับใช้โดยผิดฉบับ ผิดวิธี และยังขัดต่อหลักการตีความกฎหมายอาญาอีกด้วย

ดังนั้น หากรัฐต้องการที่จะควบคุมลงโทษบุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าโดยทั้งสิ้นในทุกกรณี ก่อนอื่นรัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขตัวบทบัญญัติกฎหมายที่ยังคงมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่า

ปัจจุบัน โดยวิธีการแก้ไขตัวบทบัญญัติ พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาภายในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 เสียก่อน โดยการแก้ไขในประเด็นการลงโทษแก่บุคคลภายในมาตรา 20 วรรคหนึ่งในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ให้ครอบคลุมไปถึงยังตัวบุคคลผู้ครอบครองสินค้าต้องห้ามตามประกาศกระทรวงที่ได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 (1) แห่งพระราชบัญญัติฉบับข้างต้นด้วย โดยอาจจะต้องทำการแก้ไขเพิ่มเติมถึงข้อความถ้อยคำภายในมาตรา 20 วรรคแรก ดังนี้

มาตรา 20 “ผู้ใดส่งออก หรือนำเข้า <u>*หรือทำการครอบครอง*</u> ซึ่งสินค้าต้องห้ามตามประกาศกระทรวงที่ได้ออกโดยอาศัยตามมาตรา 5 (1) หรือฝ่าฝืนมาตรา 7 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับเป็นเงินห้าเท่าของสินค้าที่ส่งออกหรือ นำเข้า หรือทั้งจำทั้งปรับ กับให้ริบสินค้ารวมทั้งสิ่งที่ใช้บรรจุและพาหนะใด ๆ ที่ใช้ในการบรรทุกสินค้า ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความผิดรวมทั้งพาหนะที่ใช้ลากจูงพาหนะบรรทุกสินค้านั้นเสีย”

ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมข้อความในประเด็นเรื่อง ผู้ครอบครองสินค้าต้องห้ามเข้าไป เพื่อให้สามารถดำเนินการเอาผิดครอบคลุมไปยังบุคคลผู้ครอบครองสินค้าต้องห้ามได้ด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในตัวบทบัญญัติกฎหมาย รวมไปถึงเป็นการแก้ไขปัญหาที่เจ้าหน้าที่รัฐนำเอาบทบัญญัติกฎหมายที่มิได้มีจุดมุ่งหมายและเจตนารมณ์ที่จะใช้ควบคุมสำหรับกรณีเช่นว่านี้ มาทำการตีความกฎหมายโดยใช้บทกฎหมายอื่นหรือบทกฎหมายที่มีความใกล้เคียงอย่างยิ่งมาใช้เทียบเคียง ซึ่งเป็นวิธีการที่ผิดแปลกไปจากหลักการตีความกฎหมายอาญาที่แท้จริง อันเป็นการแก้ไขปัญหาการตีความทางกฎหมายอาญาอีกจุดหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม การที่รัฐจะดำเนินการแก้ไขบทบัญญัติเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามข้อความข้างต้น ก็เป็นการที่รัฐเข้าดำเนินการแทรกแซงถึงเสรีภาพของประชาชนภายในสังคมนั้น ฉะนั้น รัฐจึงควรจะต้องพิจารณาถึงเรื่องดังกล่าวให้ถ้วนถี่เสียก่อนว่า กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่มีความจำเป็นและมีเหตุอันสมควรอย่างยิ่งหรือไม่ที่รัฐจะเข้าดำเนินการแทรกแซงถึงเสรีภาพของประชาชนในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเฉพาะเพียงกรณีที่รัฐเห็นว่าเป็นกรณีที่มีความจำเป็นและมีเหตุอันสมควรอย่างยิ่งเท่านั้น ที่รัฐจะสามารถเข้าดำเนินการแทรกแซงถึงเสรีภาพของประชาชนได้ในบางประการ

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562

การที่รัฐจะกำหนดว่าการกระทำเช่นใดควรเป็นการกระทำที่เป็นความผิดและสมควรแก่การได้รับการลงโทษทางอาญานั้น ควรเป็นการกระทำที่มีความร้ายแรงและมีความจำเป็นแก่การบังคับใช้บทลงโทษแก่ผู้นั้น ตามหลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77 วรรคสาม อีกทั้ง การจะกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำต่าง ๆ ก็ควรจะต้องเป็นอัตราโทษที่ได้สัดส่วนและมีความสมเหตุสมผลกับการกระทำดังกล่าวอันเป็นความผิดด้วย เพื่อผู้กระทำความผิดนั้นเกิดความสำนึกผิดและมีความเคารพเชื่อมั่นในสภาพบังคับของกฎหมาย

โดยรัฐมีอำนาจในการยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติกฎหมาย รวมไปถึงการกำหนดโทษทางอาญาแก่การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่นั้น ได้มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้เอาไว้ อันได้แก่ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 โดยในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้มีการบัญญัติถึงหลักกฎหมายที่ให้การสนับสนุนถึงแนวความคิดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในมาตรา 77 วรรคสามดังกล่าว เอาไว้ในมาตรา 5 มาตรา 6 และมาตรา 21 (8) แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวข้างต้น

โดยในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง เป็นหลักเกณฑ์ที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐ ในการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้โดยพึงกระทำการจัดให้มีการออกบังคับใช้กฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น[34]

ส่วนในกรณีของมาตรา 6 เป็นกรณีที่บทบัญญัติทางกฎหมายดังกล่าว ให้อำนาจแก่ศาลหรือคู่ความในคดีในการโต้แย้งถึงความไม่เหมาะสมของกฎหมายที่จะใช้เพื่อบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดในคดีนั้น เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาถึงเรื่องดังกล่าว และหากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีมติว่า กฎหมายที่ใช้บังคับแก่การนั้นเป็นกฎหมายที่ไม่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์หรือไม่มีความจำเป็นในการบังคับโทษในกรณีดังกล่าวอีกต่อไป ก็ให้มีการแก้ไขตัวบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวนั้น ให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในสังคมปัจจุบันต่อไปโดยเร็ว[35]

อีกทั้งในมาตรา 21 (8) ก็ได้มีการกล่าวถึงการกำหนดบทลงโทษทางอาญาที่จะใช้บังคับแก่กรณีต่าง ๆ ว่า การกระทำเช่นใดบ้างที่ควรจะต้องได้รับการกำหนดโทษทางอาญา โดยให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (ก) การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคง หรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม หรือ (ข) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้”[36]

ซึ่งจากหลักการตามในพระราชบัญญัติฉบับข้างต้น ทำให้ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดให้การกระทำเช่นใดเป็นความผิดที่มีบทลงโทษทางอาญา ทางภาครัฐจะต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์จากการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องดังกล่าวด้วยว่า การที่รัฐจะทำการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในเรื่องดังกล่าวนั้น สามารถก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายฉบับนั้นหรือไม่ รวมไปถึงคุ้มค่ากับภาระที่รัฐจะต้องใช้ในการดำเนินงานในค่าใช้จ่ายหรือไม่ ซึ่งการกำหนดให้การครอบครองผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าเป็นการกระทำที่เป็นความผิดและมีโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติศุลกากรนั้นย่อมไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการที่เจ้าหน้าที่รัฐนำเอากฎหมายมาบังคับใช้โดยผิดหลัก อย่างไรก็ตาม การที่เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติเช่นนี้ อาจเพราะในปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดที่กล่าวถึงการลงโทษแก่ผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าอันเป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้าเอาไว้โดยตรง ดังนั้น เพื่อให้รัฐสามารถดำเนินการเอาผิดแก่บุคคลเหล่านั้นได้ จึงจำเป็นต้องใช้บังคับโทษตามพระราชบัญญัติศุลกากรไปพลางเสียก่อน

อย่างไรก็ตาม การมีผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไว้ในความครอบครองของตนนั้น ล้วนแล้วแต่มิได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม ดังนั้น เพียงการที่บุคคลมีผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าไว้ในความครอบครองของตนเป็นการส่วนตัว ย่อมไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้อื่นแต่อย่างใด

อีกทั้งในหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับดังกล่าว ทางคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ก็ได้มีการให้คำแนะนำในเรื่องของการกำหนดโทษอาญาในกฎหมายเอาไว้ด้วย โดยมีการให้คำแนะนำสำหรับการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา

---

[34] พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 มาตรา 5.

[35] พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 มาตรา 6.

[36] พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 มาตรา 21 (8).

อันเป็นหลักเกณฑ์ตามมาตรา 21 (8) แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ว่าในการพิจารณาว่าการกระทำเช่นใดควรกำหนดให้มีโทษทางอาญา ให้ถือหลักความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) หลักศีลธรรมอันดีของประชาชน (Good morals) และหลักการกระทำที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม

การกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดและโทษทางอาญาเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างยิ่ง จึงต้องใช้ในกรณีที่ไม่มีมาตรการอื่นเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ หรือการลงโทษอย่างอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญาไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวเพราะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจคุ้มค่ากว่าโทษที่ได้รับ หากมีมาตรการอื่นที่ทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ เช่น มาตรการจูงใจเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย หรือการอำนวยความสะดวกให้กระทำการที่รัฐอยากให้กระทำ การกำหนดสภาพบังคับทางเศรษฐกิจ เช่น การกำหนดโทษปรับเป็นพินัย[37] เห็นสมควรใช้มาตรการดังกล่าว แต่ถ้ามาตรการดังกล่าวไม่อาจทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายอย่างได้ผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอ กรณีนี้จึงกำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวเป็นความผิดและมีโทษทางอาญา และได้ยกตัวอย่างของการกระทำที่ไม่ควรกำหนดเป็นโทษอาญา เช่น การกระทำความผิดเล็กน้อย การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญที่กระทำต่อปัจเจกชน ซึ่งแตกต่างไปจากการกระทำผิดกฎหมายที่อาจกระทบต่อความปลอดภัยของผู้อื่นซึ่งต้องกำหนดเป็นโทษอาญา รวมไปถึงการกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเศรษฐกิจที่ไม่มีผลกระทบรุนแรง เป็นต้น[38]

ดังนั้น ทางผู้เขียนจึงเห็นว่า ในเมื่อรัฐไทยมีการออกกฎหมายพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ฉบับนี้ขึ้นมาใช้บังคับแล้ว เพื่อเป็นการให้อำนาจแก่รัฐทำให้รัฐมีความสามารถในการออกกฎหมายที่มีความจำเป็นต่อสภาพการณ์ในปัจจุบัน การกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับสัดส่วนของการกระทำในแต่ละฐานความผิด การนำมาตรการโทษอื่นที่ไม่ใช่โทษทางอาญามาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นฐานความผิดเล็กน้อย และการยกเลิกปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน รัฐก็ควรจะต้องมีการทบทวนและประเมินผลในการใช้บังคับกฎหมายต่าง ๆ เหล่านั้นอยู่เป็นระยะ หากบทบัญญัติทางกฎหมายฉบับใดมีความไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันหรือเป็นภาระต่อประชาชนภายในรัฐมากจนเกินความจำเป็น รัฐก็ควรจะต้องใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับข้างต้นในการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายต่อไป ซึ่งหากรัฐกระทำได้เช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นแก่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย ไม่ว่าจะเป็นทางฝ่ายประชาชนที่จะได้รับประโยชน์จากการไม่ถูกรัฐลิดรอนสิทธิเสรีภาพที่มากจนเกินไป หากเป็นการกระทำความผิดที่เป็นฐานความผิดเล็กน้อย ประชาชนก็จะไม่มีการถูกบันทึกประวัติ

[37] ค่าปรับเป็นพินัย คือ เงินค่าปรับที่ต้องชำระให้แก่รัฐ ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ จะนำมาใช้แทนโทษอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่กระทบโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อยหรือความปลอดภัยของประชาชน ผลของการกระทำความผิดทางพินัยมีเพียงการต้องชำระเงินค่าปรับเท่านั้น ไม่มีการจำคุก หรือกักขังแทนการปรับ ตลอดจนไม่มีการบันทึกลงในประวัติอาชญากรรมหรือทะเบียนประวัติอาชญากร ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง.

[38] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136, ‘คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย’ 18.<https://www.lawreform.go.th/uploads/files/1579159114-qrw29-3qrlt.pdf> สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2564.

อาชญากรรมติดตัว อันจะส่งผลกระทบไปต่อถึงปัญหาการหารายได้จากการทำงาน รวมไปถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

ส่วนทางภาครัฐ ก็จะได้รับประโยชน์ในการจัดการกับคดี ใช้ระยะเวลาที่ลดน้อยลง ลดขั้นตอนที่มีความยุ่งยากซับซ้อนออกไปสำหรับการพิจารณาแก่คดีที่เป็นการกระทำความผิดเล็กน้อยและไม่กระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง ซึ่งจะส่งผลให้รัฐสามารถลดค่าใช้จ่าย ทรัพยากรและภาระหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและเป็นธรรมมากขึ้น ทั้งยังสามารถนำงบประมาณที่เหลือจากส่วนดังกล่าว ไปบริหารจัดการพัฒนาประเทศทางด้านอื่นๆที่กำลังขาดแคลน เพื่อให้รัฐมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและประชาชนภายในรัฐมีคุณภาพชีวิตที่มากขึ้นกว่าปัจจุบัน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนำเอาพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 246 มาบังคับใช้และลงโทษแก่บุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า แทนที่จะนำเอาพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เป็นกฎหมายแม่บท (Primary Law) ของประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การกำหนดให้บารากู่และบารากู่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ.2557 มาใช้บังคับ เป็นวิธีการที่เจ้าหน้าที่รัฐนำเอาตัวบทกฎหมายที่ไม่ถูกต้องมาบังคับใช้แก่กรณีนี้ และก่อให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากว่าเป็นการตีความกฎหมายที่ผิดแปลกไปจากหลักการตีความกฎหมายอาญาที่จะต้องตีความกฎหมายอย่างแคบ และตีความตามตัวอักษรโดยเคร่งครัด กรณีเช่นนี้ จึงไม่อาจนำบทบัญญัติกฎหมายอื่นหรือบทบัญญัติกฎหมายที่มีความใกล้เคียงอย่างยิ่งมาใช้เทียบเคียงเพื่อบังคับโทษแก่บุคคลผู้นั้นได้

อีกทั้ง ในพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ก็มิได้มีถ้อยคำใด ๆ กล่าวถึงการเอาผิดลงโทษแก่บุคคลผู้ครอบครองสินค้าต้องห้ามนำเข้า (บุหรี่ไฟฟ้า) ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับข้างต้นเอาไว้แต่อย่างใด คงมีแต่การเอาผิดลงโทษแก่บุคคลผู้ส่งออกและบุคคลผู้นำเข้าสินค้าต้องห้ามนำเข้ามาภายในราชอาณาจักร ตามที่ได้กำหนดเอาไว้ในมาตรา 20 วรรคหนึ่ง เพียงเท่านั้น

ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาการตีความกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย รัฐจึงควรที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

(1) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมถึงข้อความถ้อยคำในประเด็นเรื่อง *“ผู้ครอบครองสินค้าต้องห้าม”* ภายในบทบัญญัติกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 เพื่อให้ครอบคลุมถึงกรณีที่จะบังคับใช้แก่บุคคลผู้ครอบครองบุหรี่ไฟฟ้า

(2) ควรมีการกำหนดมาตรการที่เกี่ยวกับบทลงโทษสำหรับการกระทำที่มีความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า โดยกำหนดเอาไว้ให้ชัดเจนภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับตัวผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า เพื่อให้เหมาะสมต่อบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน แทนที่จะนำเอาพระราชบัญญัติ

ศุลกากรมาบังคับใช้เหมือนดังเช่นปัจจุบัน โดยอาจจะกำหนดเอาไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ เหมือนดังเช่นประเทศสิงคโปร์ หรือในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข เหมือนดังเช่นประเทศอินเดีย

(3) ควรมีมาตรการภาครัฐสำหรับการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนภายในรัฐ โดยเฉพาะบุคคลผู้ไม่สูบบุหรี่ อาทิเช่น การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า รวมถึงการให้ภาครัฐให้การสนับสนุนถึงงบประมาณทางด้านงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์แก่สถาบันวิจัย สำหรับการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า เพื่อให้มีผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นมาตรฐานชัดเจนและได้รับการยอมรับจากสังคมโลก ทั้งยังทำให้ประชาชนภายในรัฐนั้นให้ความเชื่อมั่นแก่ผลงานวิจัยฉบับดังกล่าวอีกด้วย ซึ่งมาตรการทั้งหลายเหล่านี้จะนำไปสู่การที่ประชาชนภายในรัฐ มีเสรีภาพในความคิดและการตัดสินใจที่จะไม่คิดลองสูบบุหรี่ไฟฟ้า ไม่สูบบุหรี่ไฟฟ้า และเลิกสูบบุหรี่ไฟฟ้าไปเอง

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมิได้มีเจตนาต้องการที่จะแนะนำให้บุคคลใด ๆ หันมาลองสูบบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากผู้เขียนเองก็มองว่า ไม่ว่าบุหรี่ไฟฟ้าจะมีอันตรายต่อสุขภาพร่างกายของผู้ใช้งานมากหรือน้อยกว่าการสูบบุหรี่มวนทั่วไปก็ตาม แต่ทว่าบุหรี่ไฟฟ้าก็เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้สารเคมีเป็นส่วนประกอบ ย่อมต้องมีการส่งผลกระทบต่อร่างกายของผู้ใช้งานไม่มากก็น้อย เพียงแต่หากมีการจำกัดหรือควบคุมให้บุคคลสามารถทำการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าได้ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบอันเป็นอันตรายต่อบุคคลผู้อื่นก็น่าจะเป็นการดีเสียกว่า แต่อย่างไรก็ตาม หากว่าบุคคลผู้ใดที่ไม่มีความจำเป็นที่ต้องใช้งานผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า หรือไม่เคยสูบบุหรี่ชนิดใด ๆ เลย ทางที่ดีที่สุด คือ ไม่ควรสูบบุหรี่ชนิดใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นบุหรี่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ซิกาแรตทั่วไป อันเป็นการรักษาสุขภาพร่างกายของตนให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ

บรรณานุกรม

หนังสือ

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, *คำอธิบาย กฎหมายอาญา ภาค 1* (พิมพ์ครั้งที่ 11, สำนักพิมพ์พลสยามพริ้นติ้ง 2562).

คณิต ณ นคร, *กฎหมายอาญา ภาคความผิด* (พิมพ์ครั้งที่ 11, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2559).

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และรณกรณ์ บุญมี, *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 23, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2564).

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, *สังคมกับกฎหมาย* (พิมพ์ครั้งที่ 7, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2564).

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, *คำอธิบาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2559).

หยุด แสงอุทัย, *กฎหมายอาญา ภาค 1* (พิมพ์ครั้งที่ 21, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2554).

-- *คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127* (พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2548).

บทความ

โสภณ รัตนากร, ‘การครอบครองในกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา’ (2539) 2 วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 261.

วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

สุภาภรณ์ พฤกษ์ชัยกุล, ‘หลักยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย และมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง’, (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2557).

เอกสารอื่นๆ

ภาษาไทย

ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากู่และบารากู่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522.

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560.

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562.

ภาษาอังกฤษ

The Prohibition of Electronic Cigarettes (Production, Manufacture, Import, Export, Transport, Sale, Distribution, Storage and Advertisement) Ordinance, 2019 (No. 14 of 2019).

Tobacco (Control of Advertisements and Sale) Act (Chapter 309).

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136, ‘คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย’ <https://www.lawreform.go.th/uploads/files/1579159114-qrw29-3qrlt.pdf> สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2564.